

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinledikleri Metinlerin Doğa Sevgisi, Temizlik ve Sağlıklı Olma Tutumlarına Etkisi*

Selma GÜLEÇ¹, Metin BOZKURT²

¹Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD, BURSA, ²MEB
sgulec@uludag.edu.tr, bozkurt_metin_67@hotmail.com

ÖZET

Bu araştırmada, doğa ile ilgili dinleme metinlerinin İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma tutumları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Zonguldak ili Karadeniz Ereğli'si ilçe merkezinde bulunan bir ilkokulun dördüncü sınıflarında öğrenim görmekte olan toplam 38 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nicel araştırma yöntemlerinden ön test son test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Araştırma sürecinde, deney grubunda, “Çıtır Çıtır Felsefe” dizisinden “Doğa ve Kirlilik” kitabındaki doğa ile ilgili dinleme metinleri okunmuştur. Kontrol grubunda ise Türkçe Öğretim Programı'na göre dinleme çalışmaları yapılmıştır. Araştırmanın uygulama süreci haftada iki ders saati olmak üzere toplam 8 haftada gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin doğa sevisi, temizlik ve sağlıklı olmaya ilişkin tutumları, uygulama sürecinin başında ve sonunda Tahiroğlu (2011) tarafından geliştirilmiş olup uzman görüşleri de alınarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan Doğa Sevgisi, Temizlik ve Sağlıklı Olma Tutum Ölçeği aracılığıyla belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Araştırma sonunda, “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinlerinin, doğa sevgisi tutum

* Bu Araştırmanın Özeti Yıldız Uluslararası Eğitim Araştırmaları ve Sosyal Bilimler Konferansı (YICER-2014) Özet Kitapçığında Yayımlanmıştır.

puanları arasında deney grubu lehine anlamlı farklılık bulunmazken, temizlik ve sağlıklı olmaya yönelik tutum puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Dinleme Metni, Doğa Sevgi, Temizlik, Sağlıklı Olma.

The Influence Of Elementary School 4th Grade Students The Listen Texts To Love Of Nature, Cleanliness and Being Healthy Attitudes

ABSTRACT

In this study, the nature of listening texts about 4th grade elementary school students a love of nature, cleanliness and being healthy was to determine the effect on attitudes. The study group Zonguldak Kdz. Ereğli fourth grade of primary school in the city center in a total of 38 students who are studying form. In the study, data collection, analysis and interpretation of quantitative research methods pretest posttest control group design was used. In the process of research in the experimental group, Daylight Broadcast of the "Crispy Crunchy Philosophy" from the series "Nature and Pollution" listening texts were read in the book about nature. In the control group listening studies have been conducted by the Turkish Education Program. Two hours per week of study, including the application process was performed a total of 8 weeks. Experimental and control group students in the Nature of Love, cleaning and being healthy attitudes regarding the application process at the beginning and at the end Tahiroğlu (2011) has been developed by experts on the opinions of validity and reliability study the Natural Sevier, Cleaning and Being Healthy Attitude Scale was determined using. In the analysis of the data obtained in the study SPSS program was used. Love of Nature attitude scores of the experimental group there was no significant difference in favor, Cleaning and attitudes towards being healthy scores between the experimental group was a significant difference in favor.

Key Words: Listening Texts, Nature of Love, Cleaning, Being Healthy.

GİRİŞ

İnsan, daha dünyaya gözlerini açmadan dinleme becerisini kullanmaya başlar; doğduktan sonra ilk kelimelerini, ana diline ait ilk bilgileri dinleme becerisi sayesinde öğrenir (Yıldırım, 2007:1). İnsan hayatının büyük bir kısmını harcadığı dinleme, sahip olunan en önemli ve temel beceri olmakla birlikte en az tanınan ve en az eğitim gerektiren beceri olarak görülmektedir. Bunun nedenlerinden biri dinleme becerisinin

doğuştan getirilen ve kendiliğinden gelişen bir beceri olduğuna inanılmasıdır (Robertson, 2004, Akt. Katrancı ve Yangın, 2013: 735).

En önemli ve temel beceri olan dinleme ile ilgili tanımları incelersek; iletiyi gönderen bireyin ilettiği mesajları doğru bir şekilde algılama etkinliği (Özbay, 2005); bireyin işittiğini anlamak amacıyla dikkatli biçimde konuşmayı izleme çabası (Göğüş, 1978: 228); konuşan kişinin vermek istediği iletiyi pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana tepkide bulunma etkinliğidir (Demirel, 1999; 35). İşittiğimizi anlamak ve saklamak ya da işittiğimizi anlamak amacıyla dikkat harcamamaktır (Sever, 2000: 9). Dinleme karşı tarafı edilgen bir yapıda izleme değil, iletişimin tam olarak gerçekleşmesi için iletiyi tam olarak alma ve yorumlama çabasıdır (Umagan, 2007:149), aynı zamanda bir iletişim kurma yoludur (Aktaş ve Gündüz, 2004: 247). Anlamli bilgilerin başka kişilerden veya başka ses araçlarından duyularak anlaşılması eylemi olduğu kadar (Gümüş, M. (bt); bilişsel, duyuşsal, devinişsel, fiziksel, fizyolojik, eğitsel, sosyal boyutları olan çok yönlü bir olgu (Karagündüz, 2010: 41) olarak tanımlanır. Dinleme; konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği mesajı, tam olarak anlayabilme becerisidir. Dinleme, iletişim ve eğitim sürecinin önemli bir parçasıdır (Özbay, 2008: 5). Bütün bu tanımların ortak noktasını ise Epçaçan (2013:335), şu şekilde ifade etmiştir: “Dilin dört temel işlevinden biri olan dinleme, kişiler arasında iletişimin vazgeçilmez bir unsuru, anlatıcıdan gelen mesajları anlama ve yorumlama çabası; işitmeyi de içine alan kapsamlı, karmaşık, aktif bir süreç; çok boyutlu bir olgu; amaçlı bir davranış ve insanın seçme özgürlüğünün de bir yansıması olarak insan beyninin bilişsel süreçlerini gerektiren zihinsel bir etkinliktir.”

İnsanlar arasındaki ilişkilerin temelinde iletişim vardır. Öğrenmek, öğretmek, anlamak, anlatmak, etkilemek, etkilenmek, paylaşmak ve sahip olmak için iletişim kurarız. Bunların dışında yeme, içme, barınma gibi temel fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarımızı da iletişim kurarak gidermeye çalışırız. İletişim şüphesiz insanlar ve diğer tüm sosyal sistemler için önemlidir; ancak iletişimin özellikle bugün her zamankinden daha büyük bir önemi vardır. Günümüzde iletişimin öneminin artmasının nedeni, iletişimin bugün bir güç kaynağı olan bilgi iletiminin temel aracı olmasıdır. Çağımıza adını veren bilginin bir değer olarak ortaya çıkması ve iletilmesi iletişim sayesinde olabilmektedir (Tutar ve Yılmaz, 2002: 13).

Dinleme, iletişimin ve öğrenmenin en temel yoludur. İletişim sürecinde, öğrenmenin gerçekleşmesi için, “kaynak” tarafından iletilenlerin “alıcı” tarafından paylaşılması gerekir. Alıcının iletilenlerden hareketle yeni yaşantılar kazanabilmesi ise, dinleme becerisindeki birikimiyle yakından

ilgilidir. Kaynak tarafından söze dönüştürülen bilgi, haber, tutum, duygu ve düşüncelerin algılanıp anlamlandırılması, kavranması ve yorumlanması bir takım bilgi, beceri ve alışkanlıklar gerektirir (Sever, 2004: 10-11).

Dinleme ile ilgili beceriler dil öğrenmenin temeli olarak kabul edilmektedir. Çocuğun çevresindeki insanlarla bilinçli ya da bilinçsiz olarak kurduğu ilk ilişkilerde dinlemenin önemli bir rolü bulunmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, birey diğer insanlarla birlikte olduğu sürenin % 42'sini dinleyerek geçirmektedir (Yılmaz, 2007: 52).

Dinleme yoluyla iyi bir öğrenme süreci yaşayabilmek için mutlaka aktif, interaktif ve maksatlı dinlemenin geliştirilmesi gereklidir. Öğrenci, sınıf içerisinde dinleme yoluyla elde edeceği bir bilgiyi, sınıf dışında daha çok çaba sarf ederek kazanacaktır (Demirel, 1999: 34). Çocuklara yüksek sesle okuma yapma oldukça yararlı bir yoldur. Bu, sözcükleri metin içinde duyan dinleyicilerin sözcük dağarcığını artırır. Onlara kendilerini ifade etmek için çeşitli yollar sunar. Onların dinleme becerilerini geliştirir, dinlemedeki dikkat sürelerini uzatır. Dinleyicileri okumaya teşvik eder (Yangın, 2002: 51).

Dinleyicilerin ilgilerinin dışında kalan, seviyelerinin üzerinde olan, anahtar kelime ve kavramları yeterince tanınmayan konular, iyi bir dinleme materyali oluşturmazlar. Bu nitelikteki konular, eğer zorunlu ve görev gereği bir dinleme faaliyeti ise sahte dikkate neden olur. Maksatsız ve serbest bir dinleme faaliyeti ise dikkatin başka gereksiz unsurlara kaymasına veya dinleyenlerin dağılmasına yol açar. Dinleme etkinliği için materyal hazırlarken konuların öğrencilerin ilgileri ve kişilik gelişim dönemleri göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerekir. Öğrenciler, dinlerken sıkılmamalı, ilgiyle ve zevk duyarak takip etmelidir. Aksi hâlde fizikî, fizyolojik ve diğer unsurlar uygun olsa bile sağlıklı bir dinleme gerçekleşmez. (Çiftçi, 2001:176).Yapılan çalışmaların sonuçlarına göre ders içerikleri ve dinleme metinlerinin özellikleri de dinleme becerisini olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Bu anlamda ders içeriklerinin öğrencilerin psikolojik özellikleri dikkate alınarak belirlenmesi dinleme becerisinin geliştirilmesinde etkili olabilir (Epeçan, 2013: 344).

Dinleme becerisinin eğitimiyle ilgili etkinlikler uygulanmadan önce öğrencilere, dikkat etmeleri gereken hususlar önemle hatırlatılmalı; bu hususların etkinliklerin sağlıklı uygulanması ve yapılan çalışmadan beklenenlerin gerçekleşmesi açısından önemi vurgulanmalıdır. Dinleme etkinliklerinin uygulanması sırasında öğrencilerin dikkat etmeleri gereken hususlardan başlıcaları şunlardır (Doğan, 2010: 266-267).

1. Dinleme etkinlikleri sırasında öğrenciler yalnızca dinlemelidirler. Çeşitli nedenlerden dolayı, işitemedikleri, anlayamadıkları noktalarla ilgili soru sormamaları konusunda öğrenciler uyarılmalıdır. Bir öğrencinin dahi konuşması, öğretmene veya bir arkadaşına soru sorması, gürültü yapması diğer öğrencilerin dinlemelerini olumsuz etkileyecektir.

2. Dinleme sırasında çeşitli nedenlerden dolayı dikkatten kaçan noktalar üzerinde fazla durmamalarının, metnin kalan bölümünü dikkatle dinlemelerinin yararlı olacağı öğrencilere söylenmelidir.

3. Öğrencilere; etkinlik öncesi, sırası ve sonrasında öğretmenin tüm uyarılarına uymaları gerektiği belirtilmelidir.

4. Öğrencilere, dinleme sırasında önemli gördükleri hususları not almaları hatırlatılmalı, alınan bu notların sorulan soruları cevaplamada kendilerine yardımcı olacağı vurgulanmalıdır.

Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine (motivation) dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 2010:13). Çevre bilincinin çocuklarda filizlenip yerleşmesinde, doğa sevgisi ve çevre korumacılığının kalıcı davranışlara ve yaşam biçimine dönüşmesinde, eğitimin rolü ve etkisi çok büyüktür (Atasoy ve Ertürk, 2008:107). Zengin öğrenme yaşantılarını temel alan doğa deneyimleri farkındalık kazandıracak ve bireylerin doğaya ilişkin algıları, tutum ve davranışlarını etkileyecektir. Bu bağlamda doğa birey için öğrenilmesi gereken bir şey olmaktan ziyade içinde yaşadığı ve farkında olduğu bir ortam haline dönüşmeli ve doğa eğitimi bu fırsatı sağlayacak biçimde düzenlenmelidir (Köşker, 2013:343).

Çocukların örnek aldığı modellerin, onların çevresel davranışlarını ve değerlerini etkileyebileceği görülmüştür. Erken yaşlarda çevre eğitimi fikri, çocuğun doğaya ihtiyacı olduğu ve sağlıklı bir gelişim için doğayla sağlıklı bir ilişki içinde olması gerektiği görüşünden destek almaktadır (Özkubat ve Demiriz, 2013: 89).

Sağlıklı olmak, insan mutluluğunun öncelik taşıyan bir ögesidir. Sağlıklı bir yaşam için alınması gereken önlemlerin pek çoğu günlük hayatımızda uygulamamız gereken küçük ve kolay çabalardan oluşur. Nerede olursa olsun günlük hayatı düzenleyen bazı temel kuralların bilinerek uygulanması, sağlığın korunmasını ve diğer bireylerle paylaştığımız hayatı kolaylaştırır ve daha mutlu ve huzurlu bir yaşam sürmemize yardımcı olur. Bu kurallardan bazıları arasında; temizlik, sağlıklı beslenme, bedensel ve zihinsel çalışma, düzenli hayat, sigara, alkol, uyarıcı ve uyuşturucu

maddelerden uzak durma, kazalardan korunma, sorunlarla başa çıkmada doğru ve uygun yöntemler kullanmadır (Sarıkaya ve Altunışık, 2011: 389-413).

Eğitim ve sağlık karşılıklı bir ilişki içerisinde. Sağlık kavramına yönelik bilgi, tutum ve davranışlar toplumun sağlık düzeyini etkileyen temel etkenlerin başında yer aldığı için yaygın sağlık eğitimi, sağlık alanındaki temel toplumsal hedefler açısından büyük bir önem taşımaktadır (Çetinkaya vd.,2011:419-464). Okulda sağlık eğitiminin temel amacı ise okul çağındaki çocukların sağlanabilen en üst düzeyde bedensel, ruhsal ve sosyal sağlığa kavuşmalarını sağlamak, sağlıklı davranış geliştirmesini mümkün kılmak; böylece çocukların, dolayısıyla toplumun sağlık düzeyini yükseltmektir. Okul sağlığı programının temelini oluşturan okul sağlık eğitimi, genel olarak kişisel hijyen, beslenme, zararlı alışkanlıklar, hastalıklardan korunma, sağlık hizmetlerinden yararlanma gibi konularla ilgili bilgi, tutum ve davranışları kazandırmaya yöneliktir (Şahin, 2000:210–212).

Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarından biri de “Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek” tir. Bu doğrultuda araştırmada, dinlemenin insan yaşamındaki yeri ve önemi de göz önünde alınarak doğa ile ilgili dinleme metinlerinin öğrencilerin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olmaya yönelik tutumları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın problem cümlesi, “Doğa ile ilgili dinleme metinlerinin öğrencilerin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olmaya yönelik tutumlarına etkisi var mıdır?” olarak belirlenmiştir.

Alt Problemler:

1. Doğa ve kirlilik ile ilgili dinleme metinlerine ve Türkçe Öğretim Programı'na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin doğa sevgisine ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?

2. Doğa ve kirlilik ile ilgili dinleme metinlerine ve Türkçe Öğretim Programı'na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin temiz olmaya ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?

3. Doğa ve kirlilik ile ilgili dinleme metinlerine ve Türkçe Öğretim Programı'na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin sağlıklı olmaya ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Dinleme metinlerinin ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma tutumları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada ön test-son test kontrol gruplu seçkisiz desen kullanılmıştır. Eğitim ve psikolojide çok sık kullanılan deneysel desenlerden biridir. Burada ilk olarak daha önce belirlenen denek havuzundan seçkisiz atama ile iki grup oluşturulur. Gruplardan biri deney, diğeri kontrol grubu olarak seçkisiz bir şekilde belirlenir. Daha sonra iki grupta yer alan deneklerin, uygulama öncesinde bağımlı değişkenle ilgili ölçümleri alınır. Uygulama sürecinde ise etkisi test edilen deneysel işlem deney grubuna verilirken kontrol grubuna verilmez. Son olarak gruplardaki, deneklerin bağımlı değişkene ait ölçümleri aynı araç ya da eş formu kullanılarak tekrar elde edilir (Büyükoztürk vd., 2010: 201-202).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Zonguldak ili Karadeniz Ereğli ilçe merkezinde bulunan bir ilkökulun dördüncü sınıflarında öğrenim görmekte olan toplam 38 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın yapılması planlanan ilkökulda yapılan eleme sonucunda birbirine denk olduğu belirlenen iki grup arasından seçkisiz atama yöntemiyle bir grup deney, diğeri kontrol grubu olarak seçilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının denkleğinin belirlenmesinde Türkçe dersi not ortalamaları ve Doğa Sevisi, Temizlik ve Sağlıklı Olma Tutum Ölçeği' nin ön test sonuçlarından faydalanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma sürecinde, deney grubunda, Günışığı Yayınlarının “Çıtır Çıtır Felsefe” dizisinden “Doğa ve Kirlilik ” kitabındaki doğa ile ilgili dinleme metinleri okunmuştur.

Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrasında doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma tutumlarını belirlemek amacıyla Tahiroğlu (2011) tarafından geliştirilen, geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olan “Doğa Sevgisi, Temizlik ve Sağlıklı Olma Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek; “Doğa Sevgisi”, “Temizlik” ve “Sağlıklı Olma” adı altında 3 başlıktan oluşmaktadır. Doğa sevgisi 18 madde ile, temizlik 17 madde ile ve sağlıklı olma 25 madde ile ölçülmektedir. Ölçek 3 başlık ve toplam 60 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçek bireysel veya gruplar halinde uygulanabilen Likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki maddeler beş basamaklı “Likert Tipi” (5: Tamamen katılıyorum, 4: Katılıyorum, 3: Orta derecede katılıyorum, 2. Katılmıyorum ve 1: Kesinlikle katılmıyorum) bir dereceleme ölçeği şeklinde ifade edilmiştir. Maddeler 5-4-3-2-1 şeklinde puanlanmıştır. Puanların artması/azalması

bireylerin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olmaya önem verme değerlerine karşı tutumlarını göstermektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilişkin veriler iki aşamada toplanmıştır. Birinci aşamada, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere “Doğa Sevgisi, Temizlik ve Sağlıklı Olma Tutum Ölçeği”, uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin, uygulanan ölçeklerden aldıkları puanlar ön test puanı olarak değerlendirilmiştir. İkinci aşama ise yarı deneysel uygulama süreci sonunda gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere ön test olarak uygulanan ölçekler tekrar uygulanmıştır. İkinci aşamada yapılan uygulamalardan elde edilen veriler ise son test olarak değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Science) programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Uygulama sonrasında öğrencilerin ölçeklerden aldıkları erişim puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için “bağımsız gruplar için t-testi” kullanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak 0,05 güven düzeyi benimsenmiştir.

Uygulama Süreci

Araştırma sürecinde, deney grubuna Günışığı Yayınlarının “Çıtır Çıtır Felsefe” dizisinden “Doğa ve Kirlilik” kitabındaki doğa ile ilgili dinleme metinleri okunmuştur. Kontrol grubunda ise Türkçe Öğretim Programı’na göre dinleme çalışmaları yapılmıştır. Araştırmanın uygulama süreci haftada iki ders saati olmak üzere toplam 8 haftada gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinleri ve Türkçe Öğretim Programı’na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin doğa sevgisine ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aramak amacıyla, deney ve kontrol grubunun ölçeğin doğa sevgisi boyutunun ön test ve son testlerinden aldıkları puanlar arasındaki fark t testi analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 1: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Doğa Sevgisi Boyutuna Yönelik Tutum Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T- Testi Sonuçları

	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön test	Deney	19	57,37	3,74	36	2,017	0,054
	Kontrol	19	61,42	7,92			
	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Son test	Deney	19	60,11	6,81	36	0,588	0,560
	Kontrol	19	58,74	7,51			

Tablo 1’deki ön test verileri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun ölçeğin “doğa sevgisi” boyutu ön testinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında kontrol grubunun lehine 4,05 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde t testi ile test edildiğinde, t değeri 2,017 [$t(36)=0.054$, $p>0,05$] bulunmuştur. Bu sonuç, deney ve kontrol grubu aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, deney ve kontrol grubunun ön test sonuçlarına göre doğa sevgisine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur. Tablo 1’deki son test verileri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun ölçeğin “doğa sevgisi” boyutu son testinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında deney grubunun lehine 1,37 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde t testi ile test edildiğinde, t değeri 0,588 [$t(36)=0,0560$, $p>0,05$] bulunmuştur. Bu sonuç, deney ve kontrol grubu aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, deney ve kontrol grubunun son test sonuçlarına göre doğa sevgisine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu bulgular, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin doğa sevgisi tutum puanlarının, ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olmadığını, “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinlerinin öğrencilerin doğa sevgisi tutum puanlarını oldukça yükselttiğini göstermektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinleri ve Türkçe Öğretim Programı’na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin temizlik tutumuna ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aramak amacıyla, deney ve kontrol grubunun ölçeğin temizlik boyutunun ön test ve son testlerinden aldıkları puanlar arasındaki fark t testi analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 2: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Temizlik Boyutuna Yönelik Tutum Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T- Testi Sonuçları

	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön test	Deney	19	57,21	5,86	36	0,491	0,626
	Kontrol	19	56,26	6,03			
	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Son test	Deney	19	61,68	6	36	3,520	0,001
	Kontrol	19	55,42	4,91			

Tablo 2’deki ön test verileri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun ölçeğin “temizlik” boyutu ön testinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında deney grubu lehine 0,95 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde t testi ile test edildiğinde, t değeri 0,491 [$t(36)=.626, p>0,05$] bulunmuştur. Bu sonuç, deney ve kontrol grubu aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, deney ve kontrol grubunun ön test sonuçlarına göre temizlik tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur. Tablo 2’deki son test verileri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun ölçeğin “temizlik” boyutu son testinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında deney grubunu lehine 6,26 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde t testi ile test edildiğinde, t değeri 3,520 [$t(36)=0,001, p<0,05$] bulunmuştur. Bu sonuç, deney ve kontrol grubu aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, deney ve kontrol grubunun son test sonuçlarına göre temizlik tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

Bu bulgular, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin temizlik tutum puanlarının, ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinlerinin öğrencilerin temizlik tutum puanlarını oldukça yükselttiği görülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinleri ve Türkçe Öğretim Programı’na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin sağlıklı olma tutumuna ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aramak amacıyla, deney ve kontrol grubunun ölçeğin temizlik boyutunun ön test ve son testlerinden aldıkları puanlar arasındaki fark t testi analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Sağlıklı Olma Boyutuna Yönelik Tutum Ön test ve Son test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin T-Testi Sonuçları

	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön test	Deney	19	85,84	7,39	36	0,254	0,801
	Kontrol	19	86,47	7,90			
	Gruplar	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Son test	Deney	19	88,94	8,12	36	3,243	0,003
	Kontrol	19	81,21	6,49			

Tablo 3’deki ön test verileri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun ölçeğin “sağlık olma” boyutu ön testinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında kontrol grubu lehine 0,63 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde t testi ile test edildiğinde, t değeri 0,254 [$t(36)=0,801$, $p>0,05$] bulunmuştur. Bu sonuç, deney ve kontrol grubu aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Başka bir deyişle, deney ve kontrol grubunun ön test sonuçlarına göre sağlıklı olma tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur. Tablo 3’deki son test verileri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun ölçeğin “sağlıklı olma” boyutu son testinden elde ettikleri ortalama puanlar arasında deney grubunu lehine 7,73 puanlık bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde t testi ile test edildiğinde, t değeri 3,243 [$t(36)=0,003$, $p<0,05$] bulunmuştur. Bu sonuç, deney ve kontrol grubu aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, deney ve kontrol grubunun son test sonuçlarına göre sağlıklı olma tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

Bu bulgular, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sağlıklı olma tutum puanlarının ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinlerinin öğrencilerin sağlıklı olma tutum puanlarını oldukça yükselttiği görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, doğa ve kirlilik ile ilgili dinleme metinlerinin öğrencilerin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olmaya yönelik tutumlarına etkisi araştırılmıştır.

Çalışmanın birinci alt problemi “Doğa ve Kirlilik ile ilgili dinleme metinleri ve Türkçe Öğretim Programı’na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin doğa sevgisine ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular deney ve kontrol grubu öğrencilerinin doğa sevgisi tutum puanları boyutunda, ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Çalışmanın ikinci alt problemi “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinleri ve Türkçe Öğretim Programı’na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin temiz olmaya ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin temizlik tutum puanlarının ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinlerinin öğrencilerin temizlik tutum puanlarını oldukça yükselttiği görülmektedir.

Çalışmanın üçüncü alt problemi “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinleri ve Türkçe Öğretim Programı’na göre dinleme çalışmaları yapılan öğrencilerin sağlıklı olmaya ilişkin erişim puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sağlıklı olma tutum puanlarının ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. “Doğa ve Kirlilik” ile ilgili dinleme metinlerinin öğrencilerin sağlıklı olma tutum puanlarını oldukça yükselttiği görülmektedir.

Tahiroğlu ve Çetin (2012), ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde sağlıklı olmaya önem verme değerinin öğretimi ve öğrencilerin bu değere ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında, deney ve kontrol grubunun son test ölçüm sonuçlarına göre, değer eğitimi yöntemlerine uygun geliştirilen etkinliklerin uygulandığı deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Görüşme sonucunda da etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencilerinde sağlıklı olmaya yönelik olumlu davranışların arttığı görülmüştür.

Pelen ve Günay (2013), yapmış oldukları müdahale çalışmasında ilköğretim öğrencilerine verilen sağlık eğitiminin, öğrencilerin sağlıkla ilgili konulardaki bilgi, tutum ve davranışlarına etkisini belirlemeye çalışmışlardır. Sonuç olarak, öğrencilerin kişisel hijyen, beslenme, hastalıklardan korunma ve sağlık hizmetlerinden yararlanma konularındaki bilgi, tutum ve davranışlarının yetersiz olduğunu, sağlık eğitimi ile öğrencilerin sağlıklı ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının olumlu yönde değiştirilebildiğini ve

okullarda sağlık eğitiminin sürekli olması ve eğitimcilerin davranışları ile desteklenmesi gerektiğini tespit etmişlerdir.

Karasakaloğlu ve Bulut (2012), görsel destekli dinleme metinlerinin, dinlediğini anlamaya etkisini ortaya koymak amacıyla yapmış oldukları deneysel çalışmalarında, deney grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında dinleme metinleri ile öğrencilerin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma tutumlarının geliştirilmesine yönelik olarak aşağıdaki öneriler getirilebilir:

Dinleme öncesinde, dinlemeye yönelik etkinliklerin önemi ile ilgili öğrencilerin bilgilendirilmesi sağlanabilir. Dinleme sırasında, dinleme metinleri ile ilgili görsellerin kullanılması, öğrencilerin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma tutumlarını geliştirebilir. Dinleme öncesinde ve sonrasında soru-cevap tekniğinin kullanılması öğrencilerin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma tutumlarını geliştirebilir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, Ş., ve Gündüz, O. 2004. *Yazılı ve sözlü anlatım kompozisyon sanatı*. (5. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Atasoy, E. ve Ertürk, H. 2008. İlköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisi üzerine bir alan araştırması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt-Sayı: 10-1.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Kardeniz, Ş. ve Demirel, F.2010. *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çetinkaya, F., Nacar, M. ve Öztürk, Y. 2011. Sağlık eğitimi. İçinde: Öztürk Y. Günay O.(eds), *Halk Sağlığı Genel Bilgiler*. No: 172, ss 419–464. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.
- Çifçi, M. 2001. Dinleme eğitimi ve dinlemeyi etkileyen faktörler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 165.
- Demirel, Ö. 1999. *İlköğretim okullarında türkçe öğretimi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Doğan, Y. 2010. Dinleme becerisini geliştirmede etkinliklerden yararlanma. TÜBAR-XXVII-

Bahar.http://TUBAR%20DOSYA/pdf/2010BAHAR/doan_yusuf%20263-274.pdf.

- Epçaçan, C. 2013. Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı* Issn: 1308-9196 Yıl: 6 Sayı: 11.
- Göğüş, B.1978. *Orta dereceli okullarımızda türkçe ve yazın eğitimi*, Ankara: Gül Yayınevi.
- Gümüş, M. Bt. “Dil öğrenme seviyeleri- dil öğretiminde temel beceriler- dinleme becerisi- okuma becerisi- konuşma becerisi- yazma becerisi- dilbilgisi- yazdırma (dikte) çalışmaları”. [Http://Www.Turkceogretimi.Com/Dil-Ogretim-Yontemleri/Dil-Ogretiminde-Temel-Becerilere-Genel-Bir-Bakis](http://www.turkceogretimi.com/Dil-Ogretim-Yontemleri/Dil-Ogretiminde-Temel-Becerilere-Genel-Bir-Bakis) (Erişim Tarihi: 02/06/2014).
- İnceoğlu, M. 2010. *Tutum, algı, iletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Karagündüz, A. 2010. Türkçe ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stratejilerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi*. 2 (29). 39-55.
- Karasakaloğlu, N. ve Bulut, B. 2012. Görsel destekli dinleme metinlerinin anlamaya etkisi. *e-Journal of New World Sciences Academy*. Volume: 7, Number: 2, ArticleNumber: 1C0538.
- Katrancı, M. ve Yangın, B. 2013. Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*. Issn: 1308-9196.
- Köşker, N. 2013. İlkokul öğrencileri ve sınıf öğretmeni adaylarının doğaya ilişkin algıları ve sorumluluklarına yönelik düşünceleri. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*. Volume 8/3. P. 341-355.
- Özbay, M. 2005. *Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi*. (1.Baskı). Ankara: Akçağ Yayınevi
- Özbay, M. 2008. *Türkçe özel öğretim yöntemleri I*. (2. Baskı). Ankara: Öncü Basımevi.
- Özkubat, S, ve Demiriz, S. 2013. Çevreye karşı motivasyon ölçeği'nin okul öncesi öğretmen adayları üzerinde geçerlik güvenilirlik çalışması. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(1), 87-114, 2013 [Http://Dergi.Amasya.Edu.Tr](http://Dergi.Amasya.Edu.Tr) 87.

- Pelen, K. ve Günay, O. 2013. İlköğretim okulu öğrencilerine verilen sağlık eğitiminin öğrencilerin bilgi tutum ve davranışlarına etkisi. *Sağlık Bilimleri Dergisi*. 22, 52-63.
- Sarıkaya, N. ve Altunışık, R. 2011. Kişisel bakım olgusu ve kişisel bakım ürünlerine yönelik tüketici tutum ve tercihlerini etkileyen faktörler üzerine bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İbf Dergisi*. 6(2), 389-413.
- Sever, S.2000. *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. 2004. *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, F. 2000. Okul sağlığı. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2000, 6: 210–212.
- Tahiroğlu, M., 2011. *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma değerlerinin öğretimi ve değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının belirlenmesi*". Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tahiroğlu, M., ve Çetin, T. 2012. İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde sağlıklı olmaya önem verme değerinin öğretimine ilişkin öğrenci tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*.12 (2). 1633-1651.
- Tutar, H. ve Yılmaz, M. K. 2002. *Genel iletişim: kavramlar ve modeller*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Umagan, S., 2007. Dinleme eğitimi. K. Ahmet ve A. Hayati (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. (ss.149-163). Ankara: Pegem A Yayınevi.
- Yangın, B. 2002. *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Ankara: Dersal Yayıncılık.
- Yıldırım, H. 2007. *İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin dinleme becerileri üzerine bir araştırma*". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yılmaz, Z. A. 2007. *Sınıf öğretmenlerine Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

